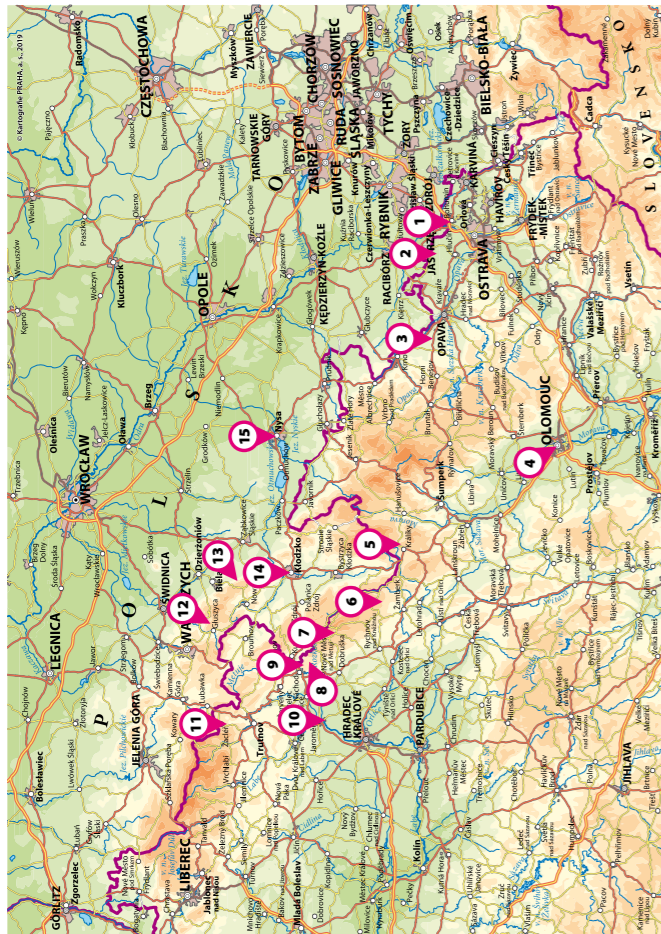

- 1 | STARA FABRYKA – 42,4 km → 2 | WAPIENNIKI – 46,6 km → 3 | DOLNY OBSZAR WITKOWICE – 8,8 km → 4 | KOPALNIA MICHAŁ – 9,9 km → 5 | LANDEK PARK – 18,6 km → 6 | MEYNI WODNY W TWORCOWIE – 31,5 km → 7 | KOPALNIA IGNACY – 13,8 km → 8 | ZABYTKOWA STACJA KOLEI WĄSKOTOROWEJ – 22,6 km → 9 | ŚLĄSKIE OBSERWATORIUM GEOFIZYCZNE – 47,9 km → 10 | KOLEJKA WĄSKOTOROWA W OSOBLÓDZIE – 33,8 km → 11 | MŁYNY RUDY ŻŁOTA – 62,2 km → 12 | ELEKTROWNIA SZCZYTOWO-POMPOWA DLOUHÉ STRÁNĚ – 12,1 km → 13 | WYTWÓRNIA PAPIERU VELKÉ LOSINY – 48,6 km → 14 | KOPALNIA URANU – 29,8 km → 15 | KOPALNIA ŻŁOTA – 41,4 km → 16 | MUZEUM PAPIERNICTWA – 59,9 km → 17 | LABSKA ELEKTROWNIA WODNA „HUČÁK” – 20 km → 18 | MUZEUM KOLEJNICTWA VÝTOPNA – 67,5 km → 19 | WAPIENNIK „BERLOVA VÁPENKA” – 83,5 km → 20 | ZALEW „LES KRÁLOVSTVÍ” – 39,2 km → 21 | SKANSEN GÓRNICZY ŽACLĚŘ – 55,5 km → 22 | HUTA SZKLA JULIA – 66,5 km → 23 | JESZTĚD

Długość trasy: 862 km

- 1 | MUZEUM „NA TRATI” – 10,2 km → 2 | OBSZAR UMOCNIEŃ CZECHOSŁOWACKICH, HLUČÍN – 30,8 km → 3 | POMNIK ARMII REPUBLIKI CZESKIEJ I CZECHOSŁOWACKA FORTYFIKACJA, OPAVA – 68,2 km → 4 | CESARSKO-KRÓLEWSKA TWIERDZA OLOMOUC – 77,6 km → 5 | MUZEUM CZECHOSŁOWACKICH FORTYFIKACJI – TWIERDZA ARTYLERYJSKA BOUDA I HŮRKA – 32,6 km → 6 | TWIERDZA HANIČKA – 33,7 km → 7 | TWIERDZA SKUTINA – 15,7 km → 8 | TWIERDZA DOBRŠOV – 8,7 km → 9 | BÉLOVESKI SKANSEN FORTYFIKACYJNY – 25,4 km → 10 | TWIERDZA JOSEFOV – 39,7 km → 11 | TWIERDZA STACHELBERG – 66 km → 12 | KOMPLEKS RIESE – 29 km → 13 | TWIERDZA SREBRNA GÓRA – 27 km → 14 | TWIERDZA KŁODZKO – 55 km → 15 | TWIERDZA NYSA

Długość trasy: 538 km

Obudźcie swoją ciekawość i wybierzcie się do starych kopalni, zachwyćcie się widokiem na majestatyczny zbiornik trzeciej co do wielkości elektrowni wodnej na świecie wpisującej się w krajobraz Jesioników, nacieszcie się jazdą wąskotorówką, zajrzyjcie do słynnej fabryki robotów lub spróbujcie wyłukać złoto w Złotych Horach. To i wiele więcej czeka na Was na szlaku technicznych unikatów polsko-czeskiego pogranicza.

1 Stara Fabryka, Bielsko-Biała

Muzeum znajduje się w budynkach dawnej fabryki sukna i towarów wełnianych. W okresie międzywojennym bielską wełnę znał niemal cały świat. W muzeum zgromadzono maszyny i urządzenia pracujące niegdyś w bielskim przemyśle, część ekspozycji poświęcona jest Fiatowi 126 p – produkowanym w Bielsku-Białej.

muzeum.bielsko.pl

2 Wapienniki, Wędrynia

Piece powstały na początku XIX wieku, kiedy na terenie gminy wydobywała się ruda żelaza. Do tego okresu wpisuje się również wydobywanie wapienia i jego wypalanie w tzw. „wapienkach”, tak na piece mówiono w miejscowej gwarze. Są to dwa okrągłozbybowe piece, które funkcjonowały do 1965 r.

POLECAMY! Muzeum Ustrońskie

Stała ekspozycja zapoznaje zwiedzających z historią miasta i miejscowego przemysłu.

www.muzeum.ustron.pl

3 Dolny Obszar Witkowice, Ostrava

Unikatowa na skalę światową strefa, gdzie w latach 1828–1998 wydobywano węgiel i produkowano surowe żelazo. Dziś niepowtarzalne centrum edukacyjne, towarzyskie i kulturowe. Do całego kompleksu Dolnych Witkowic należy Wielofunkcyjna Aula Gong, wraz z galerią, U6 – mały świat techniki i Landek Park z największą w Czechach wystawą o górnictwie.

Czy wiecie, że...? W strefie znajdziecie także *Wielki Świat Techniki*, który przedstawia naukę i technikę w formie zabawnej gry oraz prezentuje kulturalną dzielnicę Hlubina przyciągającą muzyków i artystów.

www.ostravainfo.cz

POLECAMY! Muzeum Techniki Tatra, Kopřivnice

Najbogatsza kolekcja dedykowana kopřivnickiej wytwórni powozów, później znanej jako producent samochodów TATRA.

www.tatramuseum.cz

4 Kopalnia Michał, Ostrava

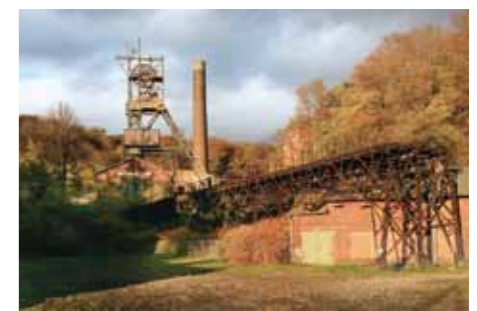
W byłej kopalni możecie przejść przez tę samą trasę, którą górnicy przechodzili przed rozpoczęciem pracy. Zobaczyć tu można m.in. szatnię łańcuszkową, prysznice, znaczkownię, cechownię, lampownię oraz stołówkę górniczą. Nie brakuje też biura geologa i gabinetu lekarskiego. Dumą muzeum jest unikatowa i nadal działająca maszyna parowa z 1903 roku.

www.ostravainfo.cz

5 Landek Park, Ostrava

W największym muzeum górnictwa w Republice Czeskiej możecie zjechać szymbem do złoza kopalnianego i przez chwilę poczuć się jak górnik. Oprócz wystawy w kopalni zapoznacie się również z ekspozycjami dotyczącymi ratownictwa górniczego, technik przebicia i wydobycia, historii transportu kopalnianego oraz osadnictwa.

www.ostravainfo.cz

6 Młyn Wodny w Tworkowie

Młyn wodny z 1914 roku wciąż jest w użyciu i codziennie produkuje 3 t mąki.

7 Kopalnia Ignacy, Rybnik

Industrialne Centrum Kultury funkcjonuje nie tylko jako muzeum historyczne, w którym zwiedzający zobaczą m.in. stalowe wieże szybowe, wieżę widokową, stacje transformatorowe, maszyny parowe i wiele innych artefaktów górniczych, ale również jako centrum kultury całego regionu.

www.zabytkitechniki.pl

8 Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach

Kolej wąskotorowa w Rudach to jedna z największych ciekawostek Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Możemy tu znaleźć np. budynek dworca, trzytorową lokomotywnię, wieżę ciśnieniową, osiem lokomotyw i kilka wagonów. Największą atrakcją jest natomiast możliwość przejażdżki kolejką w zabytkowych wagonach na dwóch trasach.

10 Kolejka wąskotorowa w Osobłodzi

Po ostatniej czynnej trasie wąskotorowej między Trzebną a Osobłogą na przedgórzu Jesioników, od ponad 120 lat, wciąż regularnie kursują pociągi spalinowe i parowe.

www.osoblazsko.com

POLECAMY! Centrum Tradycji Tkackich, Prudnik

Celem Centrum Tradycji Tkackich jest zachowanie i prezentacja tradycji przemysłu tekstylnego, rozwijającego się tutaj już od XIX wieku.

www.muzeumprudnik.pl

11 Młyny Rudy Żłota, Zlaté Hory

W Dolinie Zagubionych Sztolni obejrzyjecie repliki dawnych młynów rudy złota z XIV wieku, które przypominają złote lata wydobycia kruszców w tej okolicy.

POLECAMY! Fabryka Robotów, Moszna

W muzeum obejrzeć można roboty, przede wszystkim postaci z filmów sci-fi, z których największy mierzy nawet 3,5 metra i waży prawie tonę. Znajdują się tu również różne rzeczy użytkowe. Wszystko produkowane jest przeważnie ze złomu samochodowego.

www.fabrykarobotow.com.pl

POLECAMY! Zakład produkcji kos, Karlovice

Zabytkowe gospodarstwo wiejskie przedstawia produkcję małych narzędzi rolniczych, wystawę leśnictwa oraz ekspozycję dotyczącą mieszkania na wsi. W ramach specjalnego zwiedzania wypróbujecie prania na tarze lub wyplatania koszyków.

technotrasa.cz/kosarna

POLECAMY! Młyn w Brzeźnicy

Ceglany młyn z lat 20. XX wieku, który został ponownie uruchomiony w 2006 roku.

Czy wiecie, że...? Z historią młyna powiązany jest niemiecki poeta romantyczny Joseph von Eichendorff, który nieszczęśliwie zakochał się w córce młynarza, a swoje uczucia odzwierciedlił w wierszu „Das zerbrochene Ring“ („Złamany pierścinek”).

POLECAMY! Huta Królewska w Zagwizdzu

Zespół dawnej Huty Królewskiej z XVIII wieku obejmuje ceglane budynki (magazyn, odlewnia i kuźnia połączone dwoma kanałami).

13 Wytwórnia Papieru Velké Losiny

Wytwórnia papieru należy dziś do najstarszych nadal funkcjonujących zakładów tego rodzaju w Europie. Papier produkuje się tu w tradycyjny sposób z bawełny i lnu. Przez swoją wytrzymałość wykorzystuje się go zwłaszcza w technikach artystycznych, w znaczącej ozdoby korespondencji, do celów reprezentacyjnych oraz w pracy księgarskiej i restauratorskiej.

muzeumpapieru.cz

14 Kopalnia Uranu, Kletno

(→ s. 27)

9 Śląskie Obserwatorium Geofizyczne w Raciborzu

Obserwatorium powstało w latach 20. XX wieku, w celu badania negatywnych aspektów działalności wydobywczej. W małym muzeum, w piwnicy budynku, można obecnie obejrzeć stare sejsmografy.

www.igf.edu.pl

15 Kopalnia Żłota, Zlatý Stok

(→ s. 29)

16 Muzeum Papiernictwa, Duszniki-Zdrój

(→ s. 26)

17 Łabska Elektrownia Wodna „Hučák”, Hradec Králové

Obok elektrowni parowej z 1910 roku, w 1912 roku powstała wodna elektrownia przepływowa. Na ekspozycji zaprezentowano zabytki ze zbiorów Narodowego Muzeum Techniki. Można zapoznać się również z metodami działania elektrowni.

www.cez.cz/hucak

18 Muzeum Kolejnictwa Výtopna, Jaroměř

W ponadstuletniej parowozowni w pobliżu stacji kolejowej Jaroměř można przenieść się w czasy, kiedy to na kolei królowa para.

Czy wiecie, że...? W muzeum znajdziecie najstarszą sprawną lokomotywę parową z 1879 roku.

www.vytopnajaromer.cz

20 Zalew „Les Království”, Bílá Třemešná

Zalew Les Království to zbiornik wodny na rzece Łabie. Położona jest przy samotni Těšov na terenie miejscowości Bílá Třemešná, 4 km w górę rzeki od miasta Dvůr Králové nad Labem. Znajdująca się tu zapora została wzniesiona w romantycznym stylu pseudogotyckim (1910–1919).

prehrada-les-kralovstvi.cz

22 Huta Szkła Julia, Piechowice

Huta Szkła Julia już prawie 200 lat produkuje ręcznie zdobione wyroby ze szkła kryształowego. Oprócz możliwości przyjrzenia się pracy najlepszych szklarzy, na zwiedzających czekają tu także specjalne pokazy i warsztaty.

hutajulia.com

POLECAMY! Muzeum Ceramiki, Bolesławiec

Głównym eksponatem jest tutaj ceramika, produkowana tu od XVIII wieku do dnia dzisiejszego.

POLECAMY! Muzeum Prasy Śląskiej, Pszczyna

Muzeum gromadzi czasopisma, maszyny drukarskie i introligatorskie. (→ p. 36)

21 Skansen Górniczy, Žacléř

Teren kopalni „Jan Šverma” jest ostatnią zachowaną pamiątką głębinowego górnictwa węglowego w Czechach Wschodnich, o którym wzmianka pisemna pochodzi już z XVI wieku. Kopalnia została udostępniona dla turystów jako skansen górniczy.

www.djs-ops.cz

23 Jeszted

W 1973 r. parę kilometrów od Liberca ukończono budowę nowego hotelu i nadajnika telewizyjnego o wyglądzie srebrnego stożka. Stał się on niepowtarzalnym elementem krajobrazu Grzbietu Jesztedzkiego i całego regionu.

www.rozhlednajested.cz

19 Wapiennik „Berlova vápenka”, Třemošnice

Wapiennik „Berlova vápenka” jest niepowtarzalną zachowaną pamiątką z początków przemysłowej produkcji wapna w Górach Żelaznych. Działał on w latach 1880-1960. Obecnie znajduje się tu wystawa dotycząca historii wapiennictwa.

Fortyfikacje budowane w latach 1935–1938 wzdłuż granicy ówczesnej Czechosłowacji należały do najnowocześniejszych systemów obronnych w Europie. Projektowane fortyfikacje składały się z linii lekkich obiektów obronnych (proste małe twierdze) i ciężkich zabudowań (niezależne obiekty lub twierdze artyleryjskie).

1 Muzeum MO-S5 „Na trati”, Stary Bogumin

Należy do kategorii ciężkich fortyfikacji. Z punktu widzenia budowlanego jest to o nietypowy obustronny samodzielny i dwupoziomowy schron bojowy III stopnia w skali wytrzymałości. Ówczesne uzbrojenie obiektu tworzyły dwie armaty przeciwpancerne i cztery samodzielne ciężkie karabiny maszynowe na stanowiskach ogniowych. Takie uzbrojenie było uzupełnione o ciężki ręczny karabin maszynowy w dwóch wieżach pancernych piechoty, trzy ręczne karabiny maszynowe na pomocniczych stanowiskach ogniowych i sześć wyrzutni granatów.

www.bunkr-bohumin.cz

2 Obszar Umocnień Czechosłowackich, Hlučín-Darkovičky

Obszar twierdzy jest w Europie wysoko oceniany jako przykład części systemu fortyfikacji czechosłowackich, który powstawał w latach 1935–1938. Obiekty obszaru są różnorodnie od strony projektowej i taktyczno-bojowej oraz posiadają różne stopnie wytrzymałości. Umocnienia są częścią szlaku atrakcji technicznych, tzw. TECHNO TRASY, która łączy znaczące industrialne zabytki na terenie kraju morawsko-śląskiego.

www.szm.cz

3 Pomnik Armii Republiki Czeskiej i Czechosłowacka Fortyfikacja – Opawa – Milostovice

Trzy betonowe schrony, które stały się częścią fortyfikacji Czechosłowacji w latach 30. XX wieku. Unikatem znajdującym się wyłącznie w tym miejscu są dwa działa z oznakowaniem L1 produkowane przez pilżeńską Škodę.

POLECAMY! *Niesamowitą atrakcją jest coroczna akcja „Światła nad Bunkrami”, podczas której bunkry zostają oświetlone wzdłuż całej linii fortyfikacji.*

4 Cesarsko-Królewska Twierdza, Ołomuńec

W Ołomuńcu i bliskiej okolicy możecie zwiedzić pozostałości powstałych z rozkazu cesarzowej Marii Teresy fortyfikacji bastionowych z XVIII wieku, które zbudowano w celu obrony terenów przed atakiem pruskim. W centrum miasta zwiedźcie Bramę Marii Teresy oraz koszary wodna, a w Twierdzy Koronnej dowiedziecie się więcej na temat historii wojskowej Ołomuńca. Zajrzeć możecie również do niektórych budynków późniejszych fortyfikacji z XIX wieku. Trzydzieści budynków wojskowych, będących niegdyś częścią twierdzy, łączy edukacyjna ścieżka rowerowa.

cisarska-pevnost.cz

5 Muzeum Czechosłowackich Fortyfikacji – Twierdza Artyleryjska Bouda 5.1 i Hůrka 5.2, Králíky

Te dwa obiekty to największe budowle forteczne z lat 30. XX wieku w Czechach, które zostały udostępnione zwiedzającym. Jednocześnie tworzą część Kralickiego Obszaru Fortyfikacyjnego, gdzie stopniowo realizowany jest projekt ratujący i udostępniający te unikatowe zabytki wojskowo-techniczne i historyczne.

POLECAMY! *Trasa ścieżki edukacyjnej o długości 6,5 km prowadzi z Wielkiego Rynku w Králíkach aż do twierdzy artyleryjskiej Hůrka. Podążając tą trasą poznacie wiele ciekawostek dotyczących tutejszych fortyfikacji.*

www.boudamuseum.com

6 Twierdza Hanička

Kompleks fortyfikacji wojskowej z lat 1935–1938. Tworzy go pięć schronów bojowych z wieżami pancernymi i około 1750 m podziemnych korytarzy i pomieszczeń. Podziemia wraz z muzeum wojskowym są udostępnione do zwiedzania.

www.hanicka.cz

7 Twierdza Skutina

Artyleryjska twierdza typu „francuskiego” – dwa schrony piechoty zostały wsunięte do linii obiektów samodzielnych w celu obrony innych umocnień. Zapewnić one miały ciągłość ognia zaporowego. Na zboczu odwróconym od wroga miały zostać zbudowane pozostałe trzy schrony. Prace natomiast wstrzymano jesienią 1938 roku.

www.skutina.cz

8 Twierdza Dobrošov

Budowa twierdzy rozpoczęła się w 1937 r., ale już w kolejnym roku prace zostały definitywnie wstrzymane. Przez ten czas powstało 1750 m łączących korytarzy i 750 m pomieszczeń podziemnych na głębokości 20-39 metrów pod powierzchnią.

POLECAMY! *Przez całą twierdzę wiedzie ścieżka edukacyjna, która wzdłuż linii fortyfikacji prowadzi aż do uzdrowiska Běloves.*

www.pevnostdobrosov.cz

10 Twierdza Josefov

Bastionowa twierdza jest unikatowym kompleksem obronnym zbudowanym w duchu najlepszej technologii fortyfikacyjnej swoich czasów. W czasie swojego powstania, pod koniec XVIII wieku, korytarze mające prawie 45 km długości były największym podziemnym kompleksem w Europie. Podczas zwiedzania przejście około 1 km i poznanie niespodzianki przygotowane dla nieproszonej gości. Pod koniec moście spróbować przejść podziemnymi korytarzami w zupełnych ciemnościach.

POLECAMY! *Na nowej wystawie zobaczycie działa z okresu od XVIII do XX wieku.*

www.pevnostjosefov.cz

POLECAMY! Muzeum Wojny 1866

Muzeum wojny stoi w miejscu, gdzie 3 lipca 1866 r. rozegrała się bitwa między pruskimi i austriackimi wojskami, druga największa bitwa XIX wieku. Ekspozycja przedstawia uzbrojenie i wyposażenie zaangażowanych w bitwę armii i jednostek. W najbliższej okolicy znajduje się ossuarium, mauzoleum, cmentarz pruski oraz monumentalny pomnik bitwy. W każdą rocznicę bitwy organizowane są tutaj uroczystości na pamiątkę bitwy i cześć poległych na polu walki.

POLECAMY! Schron Piechoty K-S 14 „U Cihelny”, Králíky

Samodzielny schron piechoty III stopnia w skali wytrzymałości. Pod koniec sierpnia przy schronie odbywa się tradycyjny pokaz bitwy o fortyfikację. W obiekcie umieszczono obszerną wystawę o powstaniu Republiki Czechosłowackiej, Legionie Czechosłowackim, budowie fortyfikacji i losach sierżanta Arnošta HRADA, który zginął tutaj w tragicznych okolicznościach.

cihelna.militaryclub.info

9 Běloveski Skansen Fortyfikacyjny, Náchod-Běloves

Skansen fortyfikacyjny jest unikatowym kompleksem odrestaurowanych obiektów czeskosłowackich fortyfikacji z lat 1935-1938. Sercem skansenu jest schron piechoty N-S 82 „Březinka”, który doprowadzono do stanu, w jakim znajdował się jesienią 1938 roku.

www.brezinka.cz

11 Twierdza Stachelberg

Twierdzę Stachelberg zbudowano w latach 1937-1938 jako część przedwojennych Fortyfikacji Czechosłowackich koło miejscowości Babí u Trutnova, na wschodnim krańcu Karkonoszy. Ekspozycja w obiekcie jest uzupełniona o wiele modeli ówczesnej techniki wojskowej oraz budowli fortyfikacyjnych.

www.stachelberg.cz

12 Kompleks Riese, Walim i Głuszycza

Kompleks Riese umieszczony w Sudetach był największym projektem budowlano-górnictwem III Rzeszy. Większą część kompleksu tworzy podziemna sieć tuneli, do której budowy wykorzystywano więźniów obozów. Sztolnie po dziś dzień owiane są pełnią tajemnic i są unikatowym zabytkiem z okresu II wojny światowej.

POLECAMY! *Podziemne Miasto Osówka ma najdłuższą trasę wśród udostępnionych obiektów z całego kompleksu Riese. Historyczna trasa – z przewodnikiem mająca 1200 m długości, ekstremalna trasa – z przewodnikiem zawierająca również spływ łodzi czy korytarze poszukiwaczy skarbów. Drugim z obiektów, które warto odwiedzić, są Sztolnie Walimskie.*

sztolnie.pl; www.osowka.pl

13 Twierdza Srebrna Góra

Górska twierdza z drugiej połowy XVIII wieku, w swoim czasie jeden z najnowocześniejszych obiektów wojskowych w Europie. Kompleks obejmuje sześć twierdz i kilka baszt, łącznie z ogromnym donżonem w centrum bazy obronnej. Po całym kompleksie oprowadzają przewodnicy w historycznych pruskich mundurach.

forty.pl

POLECAMY! Wieża Woka, Prudnik

Wieża Zamkowa zwana także Wieżą Woka jest jedyną pozostałością twierdzy z XIII wieku, którą zbudował czeski szlachcic, rycerz i założyciel Prudnika – Wok z Rožemberka. Średniowieczny zamek spłonął na początku XIX wieku, pozostała tylko wieża (41 m) służąca dzisiaj jako wieża widokowa.

15 Twierdza Nysa

Twierdza Nysa to jeden z najlepiej zachowanych systemów fortyfikacji na Śląsku. Większość obiektów – Bastion św. Jadwigi, Fort Wodny, Reduta Kapucyńska i Kardynalska, Fort Prusy, Fort I-II i fortyfikacje zbudowano w XVIII wieku. Wiek XIX był czasem rozległej modernizacji kompleksu. Obiekty Twierdzy Nysa zajmują powierzchnię około 80 ha i otaczają teren o powierzchni około 230 ha. Na początku tego wieku twierdza została poddana obszernemu remontowi stając się znaczącą atrakcją turystyczną i miejscem różnych wydarzeń kulturalnych. W twierdzy regularnie odbywają się wydarzenia historyczne, chociażby rekonstrukcja Bitwy o Nysę (w sierpniu lub wrześniu podczas Dni Twierdzy Nysa), w której uczestniczą grupy rekonstrukcyjne z Polski i zagranicy.

www.twierdzanysa.com

POLECAMY! Muzeum „Blechhammer – 1944”, Kędzierzyn – Koźle

To niewielkie muzeum przedstawia historię gminy i okolic w czasach II wojny światowej. W poszczególnych pomieszczeniach znajdziecie wystawy o: 15 Armii Lotnicza USAAF, jeńcach wojennych, robotnikach i więźniach miejscowych obozów.

POLECAMY! Muzeum 4 Pułku Strzelców Podhalańskich, Cieszyń

Małe prywatne muzeum, które przybliży historię 4 Pułku Strzelców Podhalańskich, który do 1939 roku stacjonował w Cieszynie.

14 Twierdza Kłodzko

Twierdza Kłodzko na Wzgórzu Zamkowym, zbudowana w XVII wieku przez Habsburgów i rozbudowana w XVIII wieku przez Prusy, to zespół baszt, kazamatów i tajemniczych labiryntów. Wewnątrz twierdzy zapoznać się z życiem ówczesnych żołdaków, udostępniona jest również część podziemnych korytarzy.

www.twierdza.klodzko.pl

